

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Maria Ejchart

BK-VII.0520.39.2024
Warszawa, 05 marca 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 959 Pana Posła Tadeusza Tomaszewskiego w sprawie *rozwiązania problemów funkcjonariuszy i pracowników więziennictwa* uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Służba Więzienna stanowi wyspecjalizowaną formację mundurową, której zasadniczym zadaniem jest realizacja, na zasadach określonych w Kodeksie karnym wykonawczym, zadań związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności. Zgodnie z regulacją ustawową (ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o *Służbie Więziennej*, Dz.U. z 2023 r., poz. 1683 z późn. zm.) jest to formacja umundurowana, uzbrojona, apolityczna, zorganizowana w sposób hierarchiczny i podległa Ministrowi Sprawiedliwości, sprawującego nad nią zwierzchni merytoryczny, administracyjny i organizacyjny nadzór.

Charakter realizowanych przez Służbę Więzienną zadań powoduje, że stanowi ona niezwykle ważne ogniwo w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, a praca jej funkcjonariuszy należy do najbardziej odpowiedzialnych i wymagających pod względem zaangażowania, profesjonalizmu, predyspozycji i odporności psychicznej. Najważniejsze z tych zadań koncentrują się wokół zapewnienia w zakładach karnych i aresztach śledczych porządku oraz bezpieczeństwa, prowadzenia oddziaływań penitencjarnych i resocjalizacyjnych wobec osób skazanych na karę pozbawienia wolności oraz wykonywania tymczasowego aresztowania w sposób zabezpieczający prawidłowy tok postępowania karnego.

W każdym przypadku praca funkcjonariusza Służby Więziennej powinna być wykonywana z poszanowaniem praw i godności człowieka oraz zgodnie z zasadą humanitaryzmu i zasadą indywidualizacji oddziaływań wobec osadzonych, według której metody pracy z osobami pozbawionymi wolności dobiera się stosownie do ich potrzeb i deficytów. Jest to niezbędne dla realizacji kodeksowego celu wykonywania kary pozbawienia wolności, którym jest wzbudzenie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądanых postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymania się od powrotu

do przestępstwa. Ze względu na rodzaj i charakter stawianych przed Służbą Więzienną zadań oraz znaczenie tej formacji dla bezpieczeństwa państwa Ministerstwo Sprawiedliwości zawsze pozostaje otwarte na dialog, konsultacje i współpracę z organizacjami reprezentującymi prawa i interesy środowisk zawodowych związanych z szeroko pojętym wymiarem sprawiedliwości oraz więziennictwem. Dostrzega i docenia rolę Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa w kształtowaniu godnego bytu, wizerunku, a także umiejętności zawodowych oraz wiedzy penitencjarnej funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej. Tym samym Ministerstwo Sprawiedliwości z wielką uwagą i starannością rozpatruje stanowiska i postulaty przedstawiane przez związek w sprawach dotyczących funkcjonowania polskiego systemu penitencjarnego oraz warunków – również płacowych – odbywania służby w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej.

Odnosząc się do nakreślonych w treści interpelacji problemów przedstawionych przez Zarząd Okręgowy NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa w Poznaniu należy wskazać, że pozostają one przedmiotem zainteresowania zarówno Ministerstwa Sprawiedliwości, jak i kierownictwa Służby Więziennej. W ramach przyznawanych środków finansowych z budżetu państwa Służba Więzienna realizuje szereg przedsięwzięć, których podstawowym celem jest poprawa warunków pełnienia służby, modernizacja i dalsze dostosowywanie sposobu funkcjonowania Służby Więziennej do europejskich standardów. W zakresie poszczególnych pytań i problemów uprzejmie przedstawiam następujące informacje:

- 1) Centralny Zarząd Służby Więziennej dostrzega potrzebę utworzenia nowych miejsc szkoleniowych na bazie obecnie funkcjonujących ośrodków poprzez ich rozbudowę bądź pozyskanie i dostosowanie nowych obiektów. Programy szkoleń wstępnych, zawodowych i specjalistycznych na bieżąco są dostosowywane do aktualnych potrzeb służby i standardów, w celu przygotowania funkcjonariuszy do samodzielnego pełnienia służby na danym stanowisku.
- 2) Zgodnie z art. 39b ust. 1 pkt 2 ustawy o Służbie Więziennej dyrektor okręgowy zarządza i prowadzi postępowanie kwalifikacyjne w stosunku do kandydatów do służby w jednostkach organizacyjnych funkcjonujących na terenie jego działania. Jednocześnie, zgodnie z wytycznymi wydanymi przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w dniu 13 marca 2023 r., wdrożono działania mające na celu prowadzenie jak największej liczby czynności rekrutacyjnych lokalnie, tj. bez konieczności angażowania kandydatów do dalekich dojazdów do siedziby poszczególnych okręgowych inspektoratów. W konsekwencji w aresztach śledczych i zakładach karnych przeprowadza się m.in. testy sprawności fizycznej kandydatów do służby oraz rozmowy kwalifikacyjne.
- 3) Nadawanie stopnia młodszego chorążego na podstawie art. 48 ust 2 ustawy o Służbie Więziennej stosowane jest niezmiennie od lat. W szczególnie uzasadnionych przypadkach właściwi przełożeni mogą wnioskować do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej o nadanie stopnia młodszego chorążego funkcjonariuszowi, który nie spełnia wymagań w zakresie wykształcenia. Co do zasady wymagane jest, aby funkcjonariusze, wobec których składany jest wniosek, posiadali minimum 20 lat służby. W 2023 roku na podstawie wymienionego przepisu nadano 183 stopnie młodszego chorążego.

- 4) Zgodnie z art. 70 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej funkcjonariusz może być delegowany na okres do 12 miesięcy do czasowego pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej w przypadkach uzasadnionych ważnymi potrzebami służby. Wskazany przepis prawa jest stosowany w przypadkach, w których konieczne jest zapewnienie ciągłości służby ze względu na niedostateczną obsadę etatową w danej jednostce organizacyjnej. Dotyczy to przede wszystkim działów ochrony zakładów karnych i aresztów śledczych położonych w dużych aglomeracjach miejskich lub miejscowościach, w których podaż pracy na lokalnym rynku jest niska.
- 5) Art. 53 ust. 2 pkt 1 ustawy o Służbie Więziennej mówi o możliwości nadania stopnia w szczególnie uzasadnionych przypadkach w innym terminie niż z okazji dnia święta Służby Więziennej oraz Narodowego Święta Niepodległości. Art. 169 ust. 1 pkt 6 daje podstawę do przedterminowego nadania wyższego stopnia służbowego funkcjonariuszowi, który wzorowo wykonuje obowiązki, przejawia inicjatywę w służbie i doskonali kwalifikacje zawodowe. Zastosowanie obydwu wymienionych podstaw prawnych pozwala na nadanie stopnia w formie wyróżnienia oraz w dowolnym terminie wyznaczonym przez właściwy organ, co sprzyjać może wyróżnieniu szczególnie zasłużonych funkcjonariuszy. Zaznaczyć należy, że możliwość ta jest wyjątkowo rzadko stosowana.
- 6) Zgodnie z art. 58 ustawy o Służbie Więziennej funkcjonariusze do uposażenia zasadniczego otrzymują następujące dodatki o charakterze stałym: dodatek za wysługę lat, dodatek za stopień służbowy oraz dodatek służbowy. Ewentualne wprowadzenie dodatku progresywnego jako stałego elementu uposażenia funkcjonariuszy, wymaga pogłębionych analiz, w tym skutków budżetowych, po przedstawieniu przez partnera społecznego podstawowych założeń oczekiwanego w tym zakresie rozwiązania.
- 7) W Centralnym Zarządzie Służby Więziennej w sposób ciągły i stały prowadzone są analizy finansowe przewidywanego wykonania limitów wydatków na dany rok budżetowy z uwzględnieniem konieczności zabezpieczenia środków finansowych na uposażania oraz ich obligatoryjne i fakultatywne wzrosty w kolejnych latach budżetowych. Przy podejmowaniu decyzji w zakresie polityki kadrowo-płacowej uwzględnia się konieczność zabezpieczenia środków finansowych nie tylko na realizację awansów, ale również na wzrost uposażeń wynikający np. ze wzrostu dodatku za wysługę lat, z realizacji awansów w stopniach służbowych po ukończonych przez funkcjonariuszy szkoleń zawodowych na pierwszy stopień oficerski, chorążych czy też podoficerski, konieczności zabezpieczenia środków na podwyższenie dodatków dla funkcjonariuszy przechodzących do służby stałej, a także środków finansowych na podwyższanie dodatków służbowych po złożeniu egzaminu na pierwszy stopień w danym korpusie. Prowadzona w ostatnich latach w Służbie Więziennej polityka płacowa gwarantowała realizację awansów na wyższe stanowiska służbowe na bieżąco dla funkcjonariuszy spełniających wymogi formalne w danym roku kalendarzowym.
- 8) Prawo do przerwy w służbie reguluje art. 117b ustawy o Służbie Więziennej, zgodnie z którym funkcjonariuszowi w czasie służby trwającej 12 godzin przysługuje 45 minut przerwy. Mając na względzie konieczność zapewnienia praktycznej możliwości realizacji tego uprawnienia, w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej znajdują się zaplecza socjalne, wyposażone

w podstawowy sprzęt kuchenny, w których funkcjonariusze oraz pracownicy jednostki mogą przygotować oraz odgrzewać posiłki. Ponadto, na terenie większości aresztów śledczych oraz zakładów karnych funkcjonują kantyny, w ofercie których znajdują się m.in. ciepłe posiłki i inne artykuły żywnościowe dostępne dla kadry jednostki.

- 9) Odnosząc się do kwestii rozwiązań organizacyjnych i architektonicznych wdrożonych w jednostkach penitencjarnych informuję, że po tragicznym zdarzeniu mającym miejsce w Zakładzie Karnym w Rzeszowie w 2022 r. w celu wypracowania kompleksowych rozwiązań organizacyjnych zmierzających do zagwarantowania porządku i bezpieczeństwa na terenie jednostek organizacyjnych oraz wzmocnienia bezpieczeństwa pełnionej służby powołany został specjalny zespół funkcjonariuszy. W wyniku prac zespołu podjęto m.in. decyzje o wdrożeniu rozwiązań architektonicznych i wsparcia elektronicznego, w tym umiejscowieniu pomieszczeń służbowych obok siebie w celu zapewnienia lepszej ergonomii i wzajemnego ubezpieczania funkcjonariuszy i pracowników, czy utworzeniu w oddziałach zamkniętych dodatkowego pomieszczenia do prowadzenia rozmów z osobami pozbawionymi wolności, u których rozpoznano zwiększone ryzyko zachowań agresywnych.
- 10) W 2023 r. Centralny Zarząd Służby Więziennej przyznał w planie budżetowym środki finansowe na zakup umundurowania i wyposażenia polowego specjalnego w kwocie 29.092.500,00 zł. Środki zostały rozdysponowane, przy udziale okręgowych inspektoratów, na poszczególne jednostki podstawowe oraz ośrodki szkolenia. W większości przypadków, jednostki podstawowe, po przeprowadzeniu analizy własnych potrzeb, przeprowadzały stosowne procedury zakupowe i dokonywały zamówień samodzielnie na dostawy poszczególnych sortów. Termin dostawy uzależniony był od dnia podpisania umowy i wielkości zamówienia. Pojawiające się sporadycznie problemy z wydawaniem kompletnego umundurowania najczęściej podyktowane były trudnościami z dopasowaniem odpowiednich rozmiarów do potrzeb danego funkcjonariusza.
- 11) Na dzień 1 lutego 2024 roku łączna liczba wakatów wynosiła 1462,75 etatu w tym: 1245 wakatów funkcjonariuszy, 211,57 wakatów pracowników cywilnych i 6,18 wakatów pracowników pedagogicznych.

W zakresie zagadnienia problemów kadrowych Służby Więziennej uprzejmie wskazuję, że kierownictwo formacji oraz resort sprawiedliwości podjęły szereg działań ukierunkowanych na zatrzymanie w strukturach formacji jak największej liczby doświadczonych funkcjonariuszy, w szczególności w pionie ochrony. Tytułem przykładu należy wskazać, że od października 2020 r. w Służbie Więziennej funkcjonują rozwiązania, na podstawie których przyznawane są dodatkowe świadczenia motywacyjne w wysokości 1500 i 2500 złotych miesięcznie, przysługujące funkcjonariuszom, którzy osiągnęli odpowiednio 25 lat służby i 28 lat i 6 miesięcy służby. Nowym instrumentem, który ma wspierać funkcjonariuszy w rozwoju osobistym i zapewniać im zwiększone możliwości samorealizacji, jest również wprowadzona we wrześniu 2022 r. tzw. rekrutacja wewnętrzna. Jest to ogólna zasada naboru wewnętrznego na wakuujące stanowiska w działach pozaochronnych aresztów śledczych i zakładów karnych spośród funkcjonariuszy legitymujących się co najmniej 2 letnim stażem służby w Służbie Więziennej.

W wyborze kandydata preferowane są osoby z co najmniej 15-letnim stażem służby w Służbie Więziennej w pionie ochronnym. W 2022 r. rozszerzony został katalog okresów zaliczanych do dodatku za wysługę, co bezpośrednio wpłynęło na wzrost uposażeń funkcjonariuszy Służby Więziennej. Ponadto, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2023 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dodatków o charakterze stałym do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Służby Więziennej, wprowadzono nową regulację polegającą na zmianie ustalania wysokości dodatku za wysługę po przekroczeniu 15 lat służby. Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami, dodatek ten będzie wzrastał o 1% za każdy następny rok służby, aż do wysokości 35% po 30 latach służby, dzięki czemu funkcjonariusze legitymujący się co najmniej piętnastoletnim stażem służby każdego roku otrzymywać będą podwyżkę uposażenia. Według wcześniej obowiązujących przepisów dodatek ten po 15 latach służby wrastał o 5% co 5 lat. Kolejnym działaniem było wprowadzenie w 2023 r. świadczenia za długoletnią służbę, które otrzymują funkcjonariusze po osiągnięciu 15 lat służby, w wysokości 5 % uposażenia zasadniczego. Świadczenie to wzrasta o 1 %, nie więcej jednak niż do wysokości 15% po 25 latach służby. Dodatkowo po osiągnięciu 32 lat wysługi emerytalnej będzie też wliczane do podstawy wymiaru emerytury. Przedmiotowe świadczenie funkcjonariusze otrzymują niezależnie od wymienionego wcześniej świadczenia motywacyjnego (w przypadku zbiegu uprawnień).

Wprowadzane zmiany w sposób bezpośredni zwiększają konkurencyjność zatrudnienia w Służbie Więziennej w stosunku do wynagrodzeń na rynku zewnętrznym, przyczyniają się do podniesienia atrakcyjności pracy w tej służbie państwowej w wymiarze finansowym i socjalnym, a także doceniają i zachęcają do kontynuowania służby najbardziej doświadczonych funkcjonariuszy. Efektem tego jest utrzymująca się tendencja do przewagi liczby funkcjonariuszy przyjmowanych do Służby Więziennej nad liczbą funkcjonariuszy zwalnianych, co zostało odnotowane również w 2023 roku. Wraz z pozostałymi działaniami Ministerstwa w obszarze więziennictwa mają one na celu stworzenie jak najlepszych warunków funkcjonowania Służby Więziennej w strukturach państwa. Ministerstwo Sprawiedliwości wyraża gotowość kontynuowania konstruktywnego dialogu i współpracy ze związkami zawodowymi i innymi partnerami społecznymi w rozwiązywaniu problemów Służby Więziennej oraz doskonaleniu polskiego systemu penitencjarnego.

Z wyrazami szacunku

Maria Ejchart
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/